

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.411.3.1.2025

**Pan
Tomasz Krupa
Burmistrz Gminy Baborów
Urząd Miejski w Baborowie
ul. Ratuszowa 2a
48-120 Baborów**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/25/002/LOP – Realizacja zadań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej przez wybrane gminy województwa opolskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Baborowie ¹ , ul. Ratuszowa 2a, 48-120 Baborów
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tomasz Krupa, Burmistrz Gminy Baborów ² od 19 listopada 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Działania podejmowane w celu realizacji zadań gminy z zakresu ochrony przeciwpowodziowej
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do zakończenia czynności kontrolnych ³ , z uwzględnieniem zagadnień sprzed tego okresu, mających wpływ na ocenę kontrolowanego obszaru
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostką przeprowadzającą kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Paweł Toczek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LOP/102/2025 z 3 października 2025 r. (akta kontroli str. 1)

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Burmistrz.

³ Czynności kontrolne zakończono 11 grudnia 2025 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Urząd, pod względem formalnym, nie był w pełni przygotowany do realizacji zadań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej na terenie Gminy.

Dla terenu Gminy Baborów⁶ został sporządzony plan operacyjny ochrony przed powodzią⁷, który był spójny z pozostałymi dokumentami zawierającymi opisy planowanych działań w przypadku zagrożenia powodziowego. Plan ten nie był jednak aktualizowany, pomimo występujących na terenie województwa opolskiego (w tym Gminy) powodzi i zdarzeń stwarzających zagrożenie powodziowe. Również obowiązujący od 2011 r. plan zarządzania kryzysowego⁸ nie był aktualizowany, co stanowiło naruszenie obowiązku wynikającego z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym⁹. Zdaniem NIK, stwarzało to ryzyko niedostosowania procedur reagowania kryzysowego do mogących wystąpić zagrożeń.

W Gminie utworzony został magazyn przeciwpowodziowy. W latach 2022-2024 nie uregulowano jednak zasad prowadzenia gospodarki magazynowej w odniesieniu do jego wyposażenia, co świadczy o braku wymaganej rzetelności działań. Skutkiem tych zaniedbań były ujawnione w trakcie przeprowadzonych oględzin braki materiałów przeciwpowodziowych pozostających na stanie kontrolowanej jednostki.

W Urzędzie prawidłowo zabezpieczono ciągłość pracy komórki organizacyjnej właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego (m.in. na wypadek powodzi), wyposażając ją w generator prądu zasilany paliwem ciekłym oraz w radiotelefon działający niezależnie od publicznej infrastruktury naziemnej. Pracownik Urzędu systematycznie dokonywał też okresowej weryfikacji sprawności systemów powiadamiania, ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach.

W okresie objętym kontrolą Burmistrz nie wywiązywał się z obowiązku określonego w art. 19 ust. 2 pkt 3 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, gdyż nie organizował, a tym samym nie przeprowadzał szkoleń lub ćwiczeń z zakresu zarządzania kryzysowego, w tym związanych z ochroną przeciwpowodziową. Burmistrz nie zapewnił także prowadzenia działań edukacyjnych dotyczących zagrożenia powodziowego, co stanowiło naruszenie wymogów wynikających z art. 10 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej¹⁰ oraz z art. 165 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne¹¹.

NIK pozytywnie ocenia podejmowane przez Burmistrza działania w zakresie przygotowania i realizacji inwestycji, uwzględniających m.in. potrzeby wynikające ze zdarzeń powodziowych występujących w ostatnich latach na terenie Gminy. Również pozytywnie należy ocenić fakt, że przez cały okres objęty kontrolą Gmina posiadała ubezpieczenie mienia komunalnego z rozszerzeniem

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: Gmina.

⁷ Dalej: plan operacyjny.

⁸ Dalej: PZK.

⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 122, ze zm.

¹⁰ Dz. U. poz. 1907, ze zm.

¹¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 960, ze zm.

zakresu ubezpieczenia o powódź a objęte oględzinami gminne rowy melioracyjne były utrzymane w prawidłowym stanie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR Działania podejmowane w celu realizacji zadań gminy z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

Opis stanu faktycznego

1. *Plan operacyjny ochrony przed powodzią Gminy Baborów* został opracowany w 2011 r. oraz uzgodniony ze Starostą Głubczyckim 14 listopada 2011 r. W dokumencie tym dokonano charakterystyki ogólnej zagrożeń, w tym przyjęto, że głównym ciekim wodnym mogącym stanowić bezpośrednie zagrożenie powodziowe była przepływająca przez teren Gminy rzeka Psina. Wzdłuż rzeki położone były grunty orne, użytki zielone, gospodarstwa rolne i ogrodnicze w Babicach, Sułkowie, Baborowie, Dzielowie, Rakowie i Tłustomostach. W planie operacyjnym wskazano także na możliwość wystąpienia niebezpieczeństwa powodziowego w sołectwie Czerwonków, z uwagi na przebiegający tam rów melioracyjny z miejscowości Sucha Psina w kierunku Dzielowa. Zwrócono także uwagę na brak występowania na terenie Gminy elementów infrastruktury przeciwpowodziowej (w szczególności: wałów ochronnych, zbiorników małej retencji lub innych urządzeń hydrotechnicznych mogących minimalizować skutki powodzi). Przewidywany rejon, rozmiar i skutki powodzi ustalono na podstawie analizy sytuacji powodziowej z lipca 1997 r., w wyniku której ustalono, że:

- bezpośrednie zagrożenie powodziowe powodować będą intensywne i długotrwałe opady deszczu we wschodniej części Sudetów (powyżej 40 mm/dobę);
- główne zagrożenie istnieje w rejonach przyległych do rzeki Psiny, tj. we wsiach: Babice, Sułków, Dzielów, Raków, Tłustomosty oraz w mieście Baborów a zalaniu ulec może niewielka ich powierzchnia;
- wystąpić może konieczność ewakuacji do 105¹² osób oraz bydła i trzody chlewnej w liczbie około 10 szt. w czasie od 2 do 6 h;
- główne straty powodziowe powstaną w zabudowaniach i mieniu ruchomym gospodarstw, w uprawach (zasiewach) rolnych, a także infrastrukturze drogowej;
- w wyniku deszczy nawalnych i gwałtownych roztopów, miejscowe podtopienia i zalania budynków wystąpić mogą w każdej miejscowości należącej do Gminy.

W planie operacyjnym przyjęto, że podstawą możliwości wystąpienia zagrożenia powodziowego będą ostrzeżenia dla obszaru województwa opolskiego, wydawane przez Biuro Prognoz Meteorologicznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu (przekazywane m.in. przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego w Opolu za pośrednictwem Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Głubczycach i Radia Opole). Po odebraniu ostrzeżenia, stanowiska pracy Urzędu właściwe w sprawach zarządzania

¹² Liczba wynika z załącznika do Planu Zarządzania Kryzysowego, dotyczącego *Organizacji ewakuacji z obszarów zagrożenia*, stanowiącego integralną część planu operacyjnego ochrony przed powodzią gminy Baborów.

kryzysowego miały dokonać ich analizy oraz opracować wnioski do decyzji Burmistrza, po których podejmowane miały być dalsze czynności – stosownie do stanu zagrożenia powodziowego.

Plan operacyjny nie zawierał elementów wskazujących na opracowanie wieloletniej strategii planowanych działań Gminy przed pojawieniem się zagrożenia, którego celem byłoby dążenie do ograniczania strat na wypadek wystąpienia powodzi. Opisywany dokument nie był aktualizowany od dnia jego przygotowania, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 84-119, 266-268)

2. W Urzędzie brak było dokumentacji potwierdzającej korzystanie w trakcie przygotowywania planu operacyjnego z informacji przekazywanych przez inne jednostki administracji publicznej i instytucje. Burmistrz wyjaśnił, że *obecnie w Urzędzie nie pracuje nikt z okresu przygotowania planu operacyjnego, tj. z 2011 r., w związku z tym trudno jest jednoznacznie stwierdzić, czy plan był konsultowany z sąsiednimi gminami, zarządem województwa, czy innymi jednostkami organizacyjnymi. Uzgodnienia były prowadzone ze Starostwem Powiatowym w Głubczycach oraz naszymi jednostkami, tj. Gminnym Ośrodkiem Kultury w Baborowie, Zespołem Szkolno-Przedszkolnym w Baborowie oraz Zakładem Usług Komunalnych w Baborowie.*

(akta kontroli str. 84-120, 347)

3. Plan operacyjny zawierał elementy mające na celu zapewnienie niezwłocznego podejmowania skoordynowanych działań w momencie powstania zagrożenia powodziowego, tj. m.in.:

- ocenę zagrożenia, w tym jego charakterystykę, główne ciekі wodne znajdujące się na terenie Gminy oraz podmioty odpowiedzialne za ich administrację;
- organizację sposobów reagowania w sytuacji zagrożenia powodziowego, poprzez ustalenie zasad dotyczących: prognozowania i monitorowania, ogłaszania pogotowia i alarmu powodziowego, ewakuacji ludności, kierowania działaniami przeciwpowodziowymi, a także ogłaszania stanu klęski żywiołowej;
- tabelę określającą podział zadań i czynności Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w czasie zagrożenia powodziowego;
- plan powiadamiania w sytuacji zagrożenia;
- zasady ustalania szkód i szacowania strat.

Ponadto w dokumencie tym zamieszczono mapę zagrożeń, jak również wykaz sił i środków niezbędnych do działań w czasie zagrożenia powodziowego będących w dyspozycji Gminy oraz możliwych do udostępnienia przez inne podmioty. W wyniku analizy sytuacji powodziowej mającej miejsce w 1997 r. wyznaczono miejscowości szczególnie narażone na zagrożenia z uwzględnieniem liczby ludności, a także mienie zlokalizowane na ww. terenie¹³. Przyjęto, że miejscowe podtopienia będące skutkiem intensywnych zjawisk meteorologicznych

¹³ W planie operacyjnym wskazano, że w momencie zagrożenia powodziowego, którego przyczyną będą wezbrania wód na rzece Psina, wystąpi konieczność ewakuacji do 3 osób oraz bydła i trzody chlewnej w liczbie 10 szt. Ponadto w zakresie mienia szacowano zniszczenie: dwóch budynków mieszkalnych oraz 3 budynków gospodarczych, 13 ha użytków rolnych, 2 km dróg, jednego mostu, a także 3 km rowów melioracyjnych.

wystąpić mogą w każdej miejscowości należącej do Gminy. Zgodnie z załącznikiem nr 6 do planu operacyjnego, w przypadku wystąpienia zdarzeń o charakterze klęski żywiołowej, przyjęto możliwość uzyskania przez poszkodowanych pomocy finansowej w ramach obowiązujących przepisów prawnych, jak również ze środków będących w dyspozycji Wojewody Opolskiego¹⁴.

(akta kontroli str. 84-119)

4. W Gminie obowiązywał PZK zatwierdzony przez Starostę Głubczyckiego 22 grudnia 2011 r. W treści tego planu wskazano, że *elementy składowe planu opracowano jako zestaw dokumentów, w oparciu o art. 5 ustawy o zarządzaniu kryzysowym i według zaleceń Starosty Głubczyckiego*. Ustalenia zawarte w PZK były zbieżne z celami i zadaniami określonymi w planie operacyjnym. PZK nie był aktualizowany od 2011 r. co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W katalogu zagrożeń PZK ujęto zagadnienia dotyczące ryzyka wystąpienia powodzi, w tym dotyczące zarządzania kryzysowego, w sposób spójny z planem operacyjnym. Przyjęto, że zagrożenie powodziowe występuje na ciekach rzeki Psiny w wyniku intensywnych opadów deszczu tzw. *opadów rozlewnych*, w okresie od maja do września oraz możliwe są podtopienia i zalania terenu w okresie letnim spowodowane przez deszcze nawalne. Założono także możliwość występowania *szybkich powodzi i podtopień* w każdej miejscowości należącej do Gminy. W szczegółowej charakterystyce nie wskazano zagrożenia dotyczącego infrastruktury krytycznej. PZK zawierał mapę przedstawiającą rejon możliwego zagrożenia powodziowego ze wskazaniem miejscowości. Dokonano podziału zadań zarządzania kryzysowego realizowanego w poszczególnych jego fazach¹⁵ oraz określono w siatce bezpieczeństwa role podmiotów wiodących i współpracujących przy usuwaniu potencjalnych zagrożeń. PZK zawierał zestawienie sił i środków planowanych do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych, uwzględniając w tym m.in. siły i środki będące w dyspozycji Państwowej Straży Pożarnej oraz Ochotniczych Straży Pożarnych, Policji, Inspekcji Sanitarnej i Weterynaryjnej. Ponadto przygotowano wykaz wyposażenia i materiałów na stanie gminnego magazynu obrony cywilnej, magazynu przeciwpowodziowego i sprzętu reagowania kryzysowego. W PZK określono także zespół przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowych, obejmujących w szczególności:

- zadania w zakresie monitorowania zagrożeń;
- tryb uruchamiania niezbędnych sił i środków uczestniczących w realizacji planowanych przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowej;
- tryb uruchamiania działań w obliczu sytuacji niebezpiecznych niedających się sklasyfikować w katalogu zagrożeń;
- tryb uruchamiania działań w sytuacji zagrożeń ze względu na czas i skalę ich wystąpienia lub wprowadzenia odpowiedniego stopnia alarmowego;
- tryb wprowadzania i reguły obowiązujące w ramach stanów nadzwyczajnych;
- zasady uruchamiania sił i środków uczestniczących w realizacji i planowanych przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowej obejmujących: Państwową

¹⁴ Opracowano sposoby postępowania w wypadku powstania szkód w infrastrukturze komunalnej i rolnictwie oraz w sferze socjalno-bytowej.

¹⁵ Wyróżniono cztery fazy: zapobieganie, przygotowanie, reagowanie i odbudowa.

Straż Pożarną, Ochotnicze Straże Pożarne, Policję, Inspekcję Sanitarną i Weterynaryjną, Zakład Usług Komunalnych w Baborowie, Gminny Ośrodek kultury oraz Ośrodek Pomocy Społecznej.

Załącznikiem do PZK były Standardowe Procedury Operacyjne (SPO) realizowane na szczeblu gminnym, dotyczące w szczególności:

- organizowania punktu informacyjnego dla ludności;
- informowania ludności o zagrożeniach;
- ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach wynikających ze zjawisk hydrometeorologicznych;
- ostrzegania i alarmowania ludności;
- uruchamiania i działania Zespołu Zarządzania Kryzysowego;
- działania Centrum Zarządzania Kryzysowego, w tym po otrzymaniu ostrzeżenia hydrologiczno-meteorologicznego w zakresie intensywnych opadów deszczu, roztopów i zagrożeń powodziowych;
- wykorzystania sprzętu z magazynu przeciwpowodziowego;
- zawieszania organów JST i wyznaczania pełnomocnika do kierowania działaniami.

Opracowano także procedury z zakresu Reagowania Kryzysowego (PRK) oraz Realizacji Zadań z Zakresu Zarządzania Kryzysowego (PZK), określające sposób postępowania w sytuacjach kryzysowych, w tym m.in.:

- postępowanie podczas zagrożenia powodziowego lub wystąpienia powodzi;
- alarmowanie członków Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego i uruchamiania całodobowego dyżuru;
- współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego;
- uruchamianie systemu wykrywania i alarmowania (SWA) oraz systemu wczesnego ostrzegania (SWO);
- współdziałanie z podmiotami realizującymi monitoring środowiska;
- współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne;
- realizację zadań stałego dyżuru na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa;
- działanie Burmistrza w sytuacji zagrożenia powodziowego.

W PZK przyjęto zasady dotyczące organizacji łączności pomiędzy podmiotami realizującymi zadania z zakresu zarządzania kryzysowego, jak również uregulowano sposoby informowania ludności o zagrożeniach oraz postępowania w wypadku ich wystąpienia. Zaplanowano także sposób organizacji ewakuacji z obszarów zagrożenia. W dokumencie, po przeprowadzonej analizie zagrożeń i ocenie ryzyka, wskazano, że *na terenie Gminy planuje się ewakuację II stopnia w związku z groźbą wystąpienia lub wystąpieniem zagrożenia powodziowego*. Plan ewakuacji obejmował mieszkańców sołectw: Babice, Sułków, Dzielów, Raków, Tłustomosty oraz miasto Baborów. W oparciu o doświadczenia wynikające z powodzi w 1997 r. przyjęto, że ewakuacją objętych zostanie od trzech do 105 osób. Ponadto spośród 876 posesji bezpośrednio zagrożonych mogło być 22 (2,5%). Na czas zagrożenia przeznaczono dla ewakuowanych świetlice wiejskie oraz pomieszczenia Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Baborowie. W czasie wystąpienia zdarzenia kryzysowego zobowiązano Ośrodek Pomocy Społecznej w Baborowie¹⁶ do

¹⁶ Dalej: OPS.

uruchomienia dyżuru pracowników socjalnych w miejscach przewidzianych na schronienie dla osób ewakuowanych oraz do bieżącego monitoringu sytuacji tych osób. Ponadto przyjęto, że pracownicy OPS odpowiedzialni będą za wskazywanie służbom ratowniczym miejsc przebywania osób starszych i niepełnosprawnych, oraz wspierać będą organizację specjalistycznego transportu, a w razie potrzeby udzielać poszkodowanym czasowego zakwaterowania. W dokumencie nie ustalono wymogu prowadzenia symulacji lub ćwiczeń dotyczących ewakuacji – w Urzędzie brak było dokumentów potwierdzających ich przeprowadzenie.

(akta kontroli str. 121-287)

5. Magazyn przeciwpowodziowy zorganizowany był w pomieszczeniu piwnicy znajdującym się w budynku Urzędu, w którym zapewniono odpowiednią ochronę zgromadzonych sprzętów i materiałów, w szczególności przed warunkami atmosferycznymi czy kradzieżą¹⁷. Dojazd do magazynu był utwardzony, zapewniał dostęp pojazdom ciężarowym bez ograniczenia tonażowego. Budynek zlokalizowany był poza strefą zagrożenia powodziowego, nie posiadał natomiast źródła awaryjnego zasilania. Na podstawie trzech ostatnich protokołów z przeprowadzonych kontroli okresowych stanu technicznego budynku o których mowa w art. 62 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁸, budynek znajdował się w należytym stanie technicznym, zapewniającym dalsze, bezpieczne jego użytkowanie. Sformułowano natomiast zalecenia dotyczące wykonania osuszania ścian piwnic włącznie z izolacją przeciwwilgociową ścian podziemia. Burmistrz wyjaśnił: *dokonujemy cyklicznie osuszania piwnicy przy użyciu osuszaczy. Nie stwierdzamy w piwnicy Urzędu nadmiernej wilgoci.*

(akta kontroli str. 315-337, 353, 535)

6. W Urzędzie nie prowadzono bieżącej ewidencji materiałów i sprzętu znajdujących się w magazynie powodziowym, jak również brak było dokumentacji regulującej jego funkcjonowanie, w tym m.in. nie wyznaczono osób odpowiedzialnych za prowadzenie magazynu, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Jedynymi dokumentami, w których zawarto informacje dotyczące magazynu był plan operacyjny oraz PZK (które to dokumenty – jak opisano powyżej – nie były aktualizowane od 2011 r.), w których w ramach zestawienia sił i środków planowanych do wykorzystania w sytuacji kryzysowej ujęto wykaz stanu gminnego magazynu przeciwpowodziowego. Jednym z załączników do PZK była obowiązująca procedura SPO-11 dotycząca wykorzystywania sprzętu z magazynu przeciwpowodziowego. Uregulowano w niej zasady podejmowania decyzji o wsparciu sił ratowniczych materiałami i sprzętem utrzymywanym w magazynie. Brak było natomiast dokumentów precyzujących zasady wydawania zasobów i ich zwrotu oraz zasad dotyczących dokumentowania powyższych czynności. W okresie objętym kontrolą nie dokumentowano także kontroli stanu ilościowego i jakości sprzętu znajdującego się w magazynie. Brak było również dokumentacji potwierdzającej m.in. analizę, na jakiej podstawie zidentyfikowano potrzeby Gminy w zakresie minimalnej

¹⁷ W budynku znajdował się monitoring wizyjny oraz instalacja alarmowa, ponadto okna, do których możliwy był dostęp z zewnątrz, zabezpieczone były kratami.

¹⁸ Dz. U. z 2025 r. poz. 418, ze zm.

zawartości magazynu przeciwpowodziowego, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Przeprowadzone oględziny¹⁹ potwierdziły brak wyposażenia wynikającego z postanowień planu operacyjnego i PZK. Burmistrz wyjaśnił, że *stan magazynowy według planu operacyjnego przed powodzią na przestrzeni lat się zmieniał, co spowodowane było zmianami kadrowymi i zarządzaniem magazynem. Worki przeciwpowodziowe zapewne zostały zużyte w kolejnych latach, natomiast pozostałe przedmioty, tj. siekiera, szpadel wzmocniony, łopata, młotek ślusarski oraz wyciągacz do gwoździ z pewnością uległy zniszczeniu i zostały usunięte. Sprawdzono stan inwentarzowy Gminy Baborów i nie stwierdzono, aby te przedmioty zmieniły lokalizację, brak było dokumentacji potwierdzającej wydanie przedmiotów z magazynu.*

Na podstawie umowy darowizny²⁰ z 24 września 2024 r. Gmina otrzymała w związku z utrzymującą się sytuacją powodziową w kraju sprzęt o łącznej wartości 26 808,29 zł brutto, w tym:

- 3 szt. agregatów prądotwórczych;
- 10 szt. reflektorów przenośnych;
- 2 szt. pomp zanurzeniowych;
- 38 szt. nagrzewnic elektrycznych;
- 8 szt. grzejników elektrycznych olejowych;
- 3 szt. grzejników elektrycznych konwektorowych;
- 19 szt. ozonatorów;
- 5 szt. myjek ciśnieniowych.

Ponadto Starostwo Powiatowe w Głubczycach przekazało 5 szt. osuszacze powietrza oraz 2 000 szt. worków przeciwpowodziowych.

Dokonano podziału powyższego sprzętu pomiędzy jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych²¹, a pozostały stanowił wyposażenie gminnego magazynu przeciwpowodziowego. W wyniku oględzin magazynu stwierdzono braki w jego wyposażeniu, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 109, 150, 198-199, 288-337, 341-342, 350-352, 531-534)

7. Burmistrz zapewnił w jednostce kontrolowanej warunki lokalowe i techniczne niezbędne do utrzymania ciągłości pracy komórki organizacyjnej Urzędu właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego m.in. w czasie powodzi. Do realizacji zadań w tym zakresie przewidziano pomieszczenie sekretariatu, w którym umieszczono sprawny radiotelefon oraz prowadzono i dokumentowano testy łączności z innymi jednostkami w strukturze zarządzania kryzysowego. Burmistrz poinformował, że *dotychczasowe działania prowadzone były przez zespół w sposób wystarczający i nie wymagały użycia agregatu oraz innych środków pomocniczych. W obecnej chwili infrastruktura gminna w zakresie łączności budynku Urzędu posiada doraźne rozwiązania zapewniające ciągłość działania radiostacji, czy też sieci komputerowej, umożliwiające podłączenie agregatów prądotwórczych, które mogą być usytuowane na parkingu Urzędu. Docelowym rozwiązaniem będzie opracowanie dokumentacji technicznej i jej realizacja w zakresie wyprowadzenia instalacji elektrycznej z możliwością podpięcia agregatu prądotwórczego zasilającego budynek Urzędu.*

¹⁹ W dniu 19 listopada 2025 r.

²⁰ Darczyńcą była Fundacja Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy z siedzibą w Warszawie.

²¹ Były to jednostki OSP: Baborów, Raków, Sucha Psina, Tłustomosty, Babice, Boguchwałów, Dziećmarów, Księżę Pole i Dzielów.

Głównym punktem zapasowym zapewniającym ciągłość zarządzania kryzysowego jest remiza OSP Baborów, która w 2025 r. została zmodernizowana w zakresie obejmującym m.in. instalację elektryczną z możliwością zasilania alternatywnego w oparciu o agregat prądotwórczy zasilający cały obiekt. Wsparciem służy remiza OSP Babice, w której w ramach modernizacji w 2025 r. wykonano zasilanie alternatywne w postaci instalacji fotowoltaicznej. Ponadto Gmina Baborów prowadzi uzgodnienia z Zakładem Usług Komunalnych spółką z o. o. w zakresie dostępności w sytuacjach kryzysowych do paliw magazynowanych w zbiornikach spółki.

(akta kontroli str. 337, 347-348)

8. W ramach systemu ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniu, ostrzeżenia i komunikaty²² były publikowane na stronie internetowej Urzędu²³. W okresie objętym kontrolą w Urzędzie przeprowadzono coroczne treningi i testy sprawności syren alarmowych zlokalizowanych na terenie Gminy oraz systemu łączności, z których przygotowywano i przekazywano do Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Głubczycach sprawozdania. W przekazanej dokumentacji brak było zapisów wskazujących na problemy techniczne i niesprawność działania tych systemów.

Burmistrz poinformował: *Gmina analizuje możliwości realizacji zadań wskazanych w ustawie (...) o ochronie ludności i obronie cywilnej. Wskazał, że od wielu miesięcy samorządy oczekują na jednoznaczne wskazanie wielkości środków rządowych, które mają wspierać działania w tym zakresie. Jednostki samorządowe nie posiadały również informacji dotyczących kategorii wydatków, tj. na co będą mogły wydatkować ewentualnie przekazane środki. W tym przypadku, mając ograniczone własne możliwości finansowe i brak wytycznych do realizacji działań OLiOC, Gmina przymierza się do realizacji wskazanych działań w 2026 r. Wskazuje, że w ramach projektu z KPO obecnie odbywa się wymiana systemu powiadamiania, tj. syren na remizach OSP.*

Zgodnie z wydanym przez Burmistrza zarządzeniem nr KJ-21/2023 z 4 sierpnia 2023 r. w sprawie przygotowania stanowiska kierowania w systemie kierowania bezpieczeństwem narodowym w Gminie Baborów, w regulaminie stanowiącym załącznik do ww. zarządzenia określono kompetencje i podział zadań w czasie zagrożenia oraz wprowadzono tryb pracy zespołów zadaniowych głównego stanowiska kierowania, w których ustalono stały (całodobowy) dyżur na Głównym Stanowisku Kierowania.

(akta kontroli str. 348, 356-361, 536-566)

9. W okresie objętym kontrolą Burmistrz nie organizował i nie przeprowadzał szkoleń lub ćwiczeń z zakresu zarządzania kryzysowego, w tym związanych z ochroną przeciwpowodziową, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Na terenie Gminy nie prowadzono także działań edukacyjnych w zakresie zagrożenia powodziowego, wbrew obowiązkom w tym zakresie wynikającym z ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, jak również z ustawy Prawo wodne, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 74, 348)

²² Dotyczących m.in. ostrzeżeń meteorologicznych, komunikatów RCB.

²³ Na stronie głównej oraz w zakładce *Zarządzanie kryzysowe*.

10. W kontrolowanej jednostce nie korzystano ze środków technicznych umożliwiających rejestrację obrazu w obszarze przestrzeni publicznej na potrzeby ochrony przeciwpowodziowej. Zgodnie z zarządzeniem nr KJ-39/23 Burmistrza Gminy Baborów z 30 listopada 2023 r. w sprawie wprowadzenia Polityki bezpieczeństwa Danych Osobowych w Urzędzie Miejskim w Baborowie, wprowadzono m.in. Regulamin funkcjonowania monitoringu wizyjnego, którego celem było zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej zgodnie z art. 9a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym²⁴. System monitoringu składał się z kamer umieszczonych wewnątrz i na zewnątrz budynku, a dwie z nich zapewniały podgląd „na żywo” z widokiem na ul. Ratuszową i Rynek, udostępniony na stronie internetowej Urzędu.

Zdaniem NIK prowadzony monitoring wizyjny nie miał bezpośredniego związku z zapewnieniem bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

W pozostałych miejscowościach, w zakresie monitoringu i zabezpieczenia przeciwpowodziowego, wsparciem były jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych²⁵ oraz informacje przekazywane bezpośrednio przez mieszkańców.

(akta kontroli str. 349, 365-381)

11. Według wyjaśnień złożonych przez Burmistrza: *określanie potrzeb w zakresie szeroko pojętej infrastruktury przeciwpowodziowej realizowane było w trybie ciągłym. Największe potrzeby stwierdzano na terenach zurbanizowanych, gdzie występowały duże powierzchnie szczelne oraz w miejscach istniejącej zabudowy w obniżeniu terenu, który okalają wielopowierzchniowe grunty rolnicze. Wśród zdiagnozowanych potrzeb mających bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo przeciwpowodziowe, wynikających ze zdarzeń w ostatnich latach były m.in.:*

- *budowa kanalizacji deszczowej w ul. Wiejskiej, która częściowo zabezpieczy nieruchomości przy ul. Głębczyckiej – zadanie zrealizowane;*
- *przebudowa kanalizacji deszczowej w ul. Wąskiej, odbierającej wody opadowe i roztopowe ze znacznej części miasta – zadanie zrealizowane;*
- *przebudowa kanalizacji deszczowej w ul. Opawskiej i Kolejowej, gdzie występuje wiadukt kolejowy, a droga pod nim w trakcie intensywnych opadów deszczu była nieprzejezdna – zadanie w trakcie realizacji;*
- *przebudowa obiektów mostowych na rzece Psina. Zadanie w trakcie realizacji zarówno w inwestycjach Gminy, jak i Powiatu Głębczego. Gmina obecnie kończy budowę nowego mostu pomiędzy sołectwami Raków i Tłustomosty, a Powiat Głębczycki jest na etapie postępowania przetargowego w zakresie budowy nowego obiektu mostowego w Baborowie;*
- *konieczność modernizacji głównego cieków wodnych przechodzących przez miejscowość Czerwonków – zadanie zrealizowane;*
- *konieczność czyszczenia rowu łącznikowego pomiędzy systemem kanalizacji deszczowej w ul. Głębczyckiej i ul. Wąskiej – zadanie zrealizowane;*

²⁴ Dz. U. z 2025 r. poz. 1153, ze zm.

²⁵ W tym OSP: Babice, Boguchwałów, Dziećmarów, Dzielów, Księżę Pole, Raków, Tłustomosty, jak również OSP: Baborów i Sucha Psina, włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

- konieczność systemowej modernizacji/udrażniania rowu melioracyjnego „młynówka” w sołectwie Sułków – zadanie częściowo zrealizowane przez Wody Polskie²⁶;
- konieczność przeprowadzenia szerokiej analizy dotyczącej sołectwa Sułków w zakresie modernizacji istniejących rowów i infrastruktury wraz z utworzeniem nowych rozwiązań wynikających ze zmian w wielkopowierzchniowej gospodarce rolnej – zadanie przewidziane do wstępnej realizacji w latach 2026-2027;
- konieczność przeprowadzenia szerokiej analizy dotyczącej sołectwa Boguchwałów w zakresie utworzenia nowych systemów odwodnienia terenu zabudowanego oraz gruntów okalających wieś w porozumieniu z Zarządem Dróg Wojewódzkich, który jest na etapie projektowania obwodnicy wskazanego sołectwa – zadanie przewidziane do realizacji w latach 2026-2027.

Diagnoza potrzeb wskazała również konieczność wykonania tzw. zbiorników wstępnej retencji na wlotach do Miasta Baborów (zbiornik Kościuszki – droga w kierunku miejscowości Dziećmarów o powierzchni ok. 930 m², oraz zbiornik Opawska-Polna o powierzchni ok. 360 m²). W związku z powyższym, Rada Miejska w Baborowie podjęła uchwałę XXXVIII/370/23 w sprawie przyjęcia planu zagospodarowania przestrzennego miasta Baborów, gdzie na podstawie § 33.1 wydziela się, na rysunku planu, liniami rozgraniczającymi tereny retencji wody, zieleni urządzonej oznaczone symbolem 1 ISP, ZP oraz 2 ISP, ZP z przeznaczeniem podstawowym jako retencja wody (w szczególności wody opadowej). Zadanie przeznaczono do realizacji w latach kolejnych w ramach możliwości finansowych i prawnych co wynika z faktu, że wskazane grunty należą do osób prywatnych. W trakcie obecnie realizowanych inwestycji infrastrukturalnych jesteśmy również na etapie sporządzania wniosku do Wód Polskich w zakresie oczyszczania/udroźnienia koryta rzeki Psina. Gmina Baborów nie stwierdziła przypadków wymagających dokonania zgłoszenia do organów nadzoru budowlanego. Na podstawie analizy informacji i doświadczeń, w 2026 r. powstanie roboczy plan zagrożeń obejmujący zagrożenia lokalne i ponadlokalne, a także najtrudniejsze do przewidzenia „powodzie błyskawiczne” powstające w wyniku bardzo intensywnych opadów atmosferycznych. Na terenie Gminy jedną z najważniejszych przyczyn lokalnych podtopień jest rozwój gospodarki rolnej wielkopowierzchniowej powodujący niszczenie drożności przepustów pod zjazdami na drogę wojewódzką, gdzie za ich utrzymanie odpowiadają właściciele posesji przyległych.

(akta kontroli str. 338-339, 349, 382-402, 431-452)

12. Według informacji uzyskanych od Komendanta Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Głubczycach, w okresie objętym kontrolą 33-krotnie miało miejsce wypompowywanie wody z obiektów na terenie gminy.

W toku kontroli zostały przeprowadzone oględziny²⁷ w miejscowościach, w których najczęściej występowały powyższe zdarzenia, którymi objęto fragmenty rowów gminnych, kanalizacji deszczowej i odwodnień liniowych, w celu określenia ich drożności. Oględzin dokonano według kolejności: 1/ Dziećmarów (na wysokości posesji nr 1a, 47 i 81), 2/ Babice, w obrębie rzeki

²⁶ W tym zakresie Gmina prowadziła nieprzerwaną korespondencję od 2021 r. z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Gliwicach, dotyczącą oczyszczania zatorów powstałych na Rzece Psina oraz rowu „Młynówka”, jak również wskazywania przyczyn występujących tam lokalnych podtopień.

²⁷ 10 grudnia 2025 r.

Psiny 3/ Boguchwałów, w obrębie cieków wodnych Złotnik oraz biegnącego równolegle rowu melioracyjnego, 4/ Baborów, wzdłuż ul. Moniuszki i Krakowskiej oraz Osiedla Akacyjnego. Wymienione odcinki rowów, koryt cieków wodnych, jak również odwodnienia i kanalizacji deszczowej poddane oględzinom utrzymane były w stanie zapewniającym drożność, a przepusty były widoczne.

Burmistrz wyjaśnił: *Gmina nie prowadzi monitoringu systemowego w postaci przeglądów technicznych/terenowych w zakresie stanu utrzymania gruntów, odwodnienia, kanalizacji deszczowej i urządzeń. Monitoring prowadzony jest w systemie ciągłym i na bieżąco podejmowane są działania związane z usunięciem ewentualnych nieprawidłowości. W systemie ciągłym odbywa się także konieczność realizacji prac oczyszczających czy udrażniających rowów lub przepustów.*

Analiza rejestru skarg i wniosków wykazała, że w okresie od 1 stycznia 2022 r. do Urzędu wpłynęła jedna skarga dotycząca braku działań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej na ul. Kolejowej w Baborowie. Skarga została rozpatrzona przez Radę Miejską w Baborowie i zgodnie z podjętą uchwałą nr XXXIII/343/22 z dnia 29 września 2022 r. uznana za bezzasadną.

(akta kontroli str. 78-83, 339-340, 403-430)

13. Gmina zawierała umowy generalne ubezpieczenia we wszystkich latach objętych kontrolą, na mocy których mienie Gminy podlegało ubezpieczeniu od wszystkich ryzyk, w tym od szkód wyrządzonych przez powódź. W 2024 r. w wyniku deszczów nawalnych i wystąpienia wody z koryta rzeki Psina doszło do zalania budynku amfiteatru należącego do Miejskiego Ośrodka Kultury w Baborowie. Przedłożona dokumentacja potwierdziła podjęcie prawidłowych działań polegających na zgłoszeniu szkody oraz dochodzeniu należnego odszkodowania.

(akta kontroli str. 453-529)

14. Według informacji uzyskanych od Burmistrza, w Gminie Baborów nie prowadzono typowych inwestycji w zakresie obiektów przeciwpowodziowych z wykorzystaniem środków krajowych lub Unii Europejskiej. Niemniej jednak lokalny samorząd prowadził inwestycje, w tym związane m.in. z gospodarką wodną i regulacją stosunków wodnych, opisane w pkt 11 wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 349)

15. W toku kontroli nie zidentyfikowano przypadków nowej, niekontrolowanej zabudowy (np. mieszkaniowej, rekreacyjnej, przemysłowej lub usługowej) na terenach zalewowych lub zagrożonych powodzią w Gminie.

(akta kontroli str. 530)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Plan operacyjny z 2011 r. od dnia jego wejścia w życie nie był aktualizowany, czego skutkiem był brak uwzględnienia w tym dokumencie dotychczasowych doświadczeń wynikających z powodzi mających miejsce w ostatnich latach na Opolszczyźnie. Ponadto plan ten nie zapewniał zgodności z obowiązującą w danym okresie organizacją Urzędu, gminnych jednostek organizacyjnych,

a także innych jednostek (zarówno samorządowych jak i funkcjonujących w ramach administracji rządowej), wyszczególnionych w tym planie²⁸. W części VI ust. 1 planu operacyjnego ustalono zasady jego aktualizacji, czego nie uczyniono, co zdaniem NIK było postępowaniem nierzetelnym.

Burmistrz wyjaśnił, że *plan operacyjny nie był aktualizowany przez lata z uwagi na braki kadrowe oraz fakt natłoku bieżącej i pilniejszej pracy.*

(akta kontroli str. 84, 87, 120, 347)

2. Obowiązujący w Gminie PZK z 2011 r. nie był dotychczas aktualizowany, pomimo obowiązku wynikającego z art. 5 ust. 3 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, który zobowiązuje do systematycznej aktualizacji PZK, a cykl planowania nie może być dłuższy niż dwa lata.

Burmistrz wyjaśnił, że *na stanowiskach ds. zarządzania kryzysowego oraz spraw obronnych w Urzędzie w okresie objętym kontrolą pracowały różne osoby oraz stan kadrowy nie był stabilny. Aktualnie zatrudniono Kierownika Referatu Organizacyjno-Gospodarczego, który odpowiedzialny będzie m.in. za sprawy obronne oraz zarządzanie kryzysowe. Ponadto w styczniu 2026 r. planujemy zatrudnić Komendanta Gminnego, który również będzie wspomagał panią Kierownik w sprawach z zakresu obronności i zarządzania kryzysowego. Jednocześnie informuję, że planujemy rozpocząć działania mające na celu aktualizację PZK.*

(akta kontroli str. 120-131)

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na istotność opisanej powyżej nieprawidłowości. W treści PZK przyjęto za cel *zapewnienie skoordynowanego i efektywnego zarządzania w sytuacjach kryzysowych, a tym samym zapewnienie zdolności reagowania kryzysowego na terenie Gminy.* Wskazano także, że *PZK stanowi jedno z podstawowych narzędzi Burmistrza i Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w sytuacji kryzysowej.* Wieloletni brak aktualizacji PZK poddaje w wątpliwość przygotowanie Gminy do sytuacji wymagających podejmowania działań w zakresie zarządzania kryzysowego, zwłaszcza w czynnościach im zapobiegającym, przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych, usuwaniu ich skutków oraz odtwarzaniu zasobów i infrastruktury krytycznej o czym mowa w art. 2 przywołanej powyżej ustawy.

3. Kontrolowana jednostka nierzetelnie wywiązywała się z obowiązku wynikającego z art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy o samorządzie gminnym, zgodnie z którym do zadań własnych Gminy należało m.in. *zapewnienie bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego.* Stwierdzono bowiem:

- brak dokumentacji regulującej funkcjonowanie magazynu przeciwpowodziowego m.in. w zakresie jego wyposażenia, odpowiedzialności czy sposobów jego prowadzenia;

²⁸ Wskazano m.in. na odpowiedzialność za utrzymanie w odpowiednim stanie rzeki Psiny przez nieistniejący Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Opolu, a także nie aktualizowano danych teleadresowych oraz osób, które wyznaczono do kontaktu w czasie zagrożenia powodziowego.

- brak sporządzenia analiz i identyfikacji potrzeb Gminy w zakresie minimalnej jego zawartości (w szczególności poprzez wymianę doświadczeń z gminami poszkodowanymi przez powódź, konsultacje ze specjalistami czy też z uwzględnieniem wielkości i rodzaju zagrożeń powodziowych na terenie Gminy, liczby mieszkańców i innych osób przebywających / mogących przebywać na zagrożonych terenach);
- zaniechanie bieżącego prowadzenia ewidencji magazynowej, skutkującego stwierdzeniem w trakcie oględzin braków sprzętu, który zgodnie z przekazanymi dokumentami powinien się w nim znajdować; dotyczyło to po jednej sztuce: agregatu prądotwórczego, nagrzewnicy elektrycznej oraz grzejnika elektrycznego konwektorowego.

Jako przyczynę zaniechań w tym zakresie Burmistrz wskazał *problemy kadrowe*. Wyjaśnił też, że *Brakującą nagrzewnicę oraz grzejnik elektryczny przeniesiono do garażu służbowego przy ul. Opawskiej przez pracowników gospodarczych z uwagi na dogrzanie się przy pracach służbowych, czego nie zgłoszono. W tej samej lokalizacji znajdował się agregat prądotwórczy z uwagi na jego wielkość i kłopotliwe przenoszenie z piwnicy na piętro do wyjścia i z powrotem. Znajdował się tam od początku przyjęcia na stan, lecz z uwagi na niedopatrzenie nie zarejestrowano tego faktu w dokumentacji*. Nagrzewnicę oraz grzejnik zwrócono do magazynu przeciwpowodziowego, co zostało potwierdzone w wyniku ponownych oględzin²⁹. Burmistrz poinformował ponadto, że *Urząd nie prowadzi dokumentacji przychodów i rozchodów magazynowych z uwagi na to, że do tej pory tych przedmiotów nie używano „na zewnątrz” w celach wypożyczenia lub użycia w ramach akcji przeciwpowodziowych lub powodziowych*.

(akta kontroli str. 288-337, 347, 350-352, 354-355, 531-534)

Zdaniem NIK, powyższe zaniechania wskazują wprost na brak rzetelności wymaganej przy prowadzeniu magazynu przeciwpowodziowego. Pomimo braku regulacji prawnych - jak taki magazyn powinien być wyposażony i co powinien zawierać - jego zawartość nie powinna być dowolna, ale określona w wyniku rzetelnie przeprowadzonego procesu analitycznego, z uwzględnieniem wielkości i rodzaju zagrożeń powodziowych na terenie Gminy. Ponadto gospodarka magazynowa powinna być prawidłowo dokumentowana, w celu zapewnienia odpowiedniego wyposażenia, jak również jego sprawności w sytuacji pojawiającego się zagrożenia.

4. Wbrew obowiązкови określoneму w art. 19 ust. 2 pkt 3 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, Burmistrz nie organizował i nie przeprowadzał szkoleń lub ćwiczeń z zakresu zarządzania kryzysowego, w tym związanych z ochroną przeciwpowodziową.

Burmistrz wyjaśnił, że *do tej pory nie prowadzono szkoleń z zakresu zagrożeń związanych z powodzią z przyczyn braku środków finansowych*.

(akta kontroli str. 74, 348)

NIK wskazuje, że do zadań Burmistrza zgodnie z regulacją zawartą w powyższym przepisie, należy zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu zarządzania kryzysowego, w tym w zakresie dotyczącym

²⁹ W dniu 9 grudnia 2025 r.

zagrożenia powodziowego. Organizowane szkolenia oraz ćwiczenia powinny obejmować praktyczne zastosowanie procedur reagowania kryzysowego i procedur operacyjnych.

5. W Gminie nie prowadzono działań edukacyjnych w zakresie zagrożenia powodziowego. Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 14 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej³⁰, do zadań Burmistrza należy m.in. planowanie oraz organizowanie szkoleń, ćwiczeń i innych form edukacji z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz wspieranie programów edukacyjnych mających na celu przygotowanie do reagowania na potencjalne zagrożenia na obszarze gminy. Zaniechanie takich działań było także sprzeczne z art. 165 ust. 1 pkt 7 ustawy Prawo wodne, wskazującym, że ochronę przed powodzią realizuje się w szczególności poprzez prowadzenie polityki informacyjnej w zakresie ochrony przed powodzią oraz ograniczania jej skutków.

Burmistrz wyjaśnił, że *w obecnej chwili w ramach programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej szkolimy kadrę kierowniczą naszego Urzędu oraz jednostek organizacyjnych a w najbliższej przyszłości planujemy szkolić pozostałych pracowników oraz mieszkańców naszej Gminy. Do tej pory nie prowadzono szkoleń z zakresu zagrożeń związanych z powodzią z przyczyn braku środków finansowych. Wskazać należy, że w głównej mierze przywoływane są zadania opierające się na wytycznych z ustawy z 2024 r. (...) JST dopiero z końcem obecnego roku otrzymały informacje na co mogą wydatkować środki finansowe, które jeszcze później zostają nam przekazywane. Skutkuje to wielkim chaosem w pilnym wydatkowaniu środków publicznych ze względu na niezrozumiałe terminy ich rozliczenia. Należy zaznaczyć, że Samorząd w oparciu o art. 44 ustawy o finansach publicznych dąży do efektywnego pozyskiwania celowych środków zewnętrznych na wskazane zadania. Wysokość dotacji celowych w trakcie roku zmieniała się, co również utrudniało podjęcie decyzji o ich ewentualnym wydatkowaniu. Za pożądany kierunek w edukacji dotyczącej zagrożeń związanych z powodzią, bezwzględnie wskazuje się konieczność przeprowadzenia systemowych rozwiązań przez Wody Polskie, co doprowadziłoby do systemowych rozwiązań i jednolitego przekazu w tak ważnej sprawie. Niemniej jednak Gmina, w przypadku braku systemowych rozwiązań i działań edukacyjnych, będzie podejmowała działania w tym zakresie w 2026 r.*

(akta kontroli str. 74, 348)

NIK nie podziela powyższych wyjaśnień. W świetle obu obowiązujących przepisów (w przypadku ustawy Prawo wodne od wielu lat) do zadań Burmistrza należy planowanie i realizacja działań m.in. z zakresu edukacji dotyczącej zagrożeń powodziowych. Zatem pożądane jest prowadzenie działań edukacyjnych (np. zajęć w szkołach i przedszkolach, organizację warsztatów) i informacyjnych (np. informacje na stronie internetowej) obejmujących takie zagadnienia jak np. zrozumienie sygnałów alarmowych, zabezpieczenie mienia na wypadek zagrożenia powodziowego, wskazanie miejsc ewakuacji, wskazanie sposobów zachowania się na terenach dotkniętych powodzią. Powyższe propozycje działań nie wymagają od Gminy znacznych nakładów finansowych, a przy odpowiednim zaplanowaniu pozwalają na realizację obowiązków wynikających z obu ww. ustaw.

³⁰ Ustawa weszła w życie 1 stycznia 2025 r.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi	Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.
Wnioski	1. Dokonanie aktualizacji planu operacyjnego oraz PZK uwzględniającej m.in. wyniki analizy potrzeb Gminy w zakresie bezpieczeństwa powodziowego, jak również doświadczeń wynikających z takich zagrożeń. 2. Zapewnienie wyposażenia magazynu przeciwpowodziowego adekwatnego do zidentyfikowanych potrzeb i rzetelnego ewidencjonowania tego wyposażenia. 3. Zapewnienie prowadzenia szkoleń / ćwiczeń z zakresu zarządzania kryzysowego, obejmujących m.in. problematykę bezpieczeństwa powodziowego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń	Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.
Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków	Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 19 grudnia 2025 r.

	Najwyższa Izba Kontroli
	Delegatura w Opolu
Kontroler	Dyrektor
Paweł Toczek	z up. Janusz Madej
specjalista kontroli państwowej	p. o. Wicedyrektora
<i>podpisano elektronicznie</i>	<i>podpisano elektronicznie</i>